

E greu de spus în ce măsură Parisul mai există ca oraș. După atâtea revoluții, resistemalizări urbane, mode culturale și valuri nesfârșite de imigranți africani, impresia este aceea a unui iad care oscilează între cartezianism opresiv, dezmațul boemei și problemele specifice multiculturalismului.

Dacă îi dăm crezare lui Balzac, Parisul era deja, în Belle Epoque, o “sucursală a gheenei”, chiar dacă, așa cum remarca un critic literar, orașul rămânea singurul loc în care merita să trăiești, pentru autorul “Iluziilor pierdute”.

Cel mai probabil, în secolul XIX, Parisul nu era invadat încă de șaormării orientale, deși Haussman începuse să radă centrul istoric și să inaugureze acele bulevarde largi, care fac astăzi deliciul turiștilor. Acum, mașinile circulă în voie, zgomotul te asurzește, iar în multe locuri nu e ușor să te ascunzi de soare. Dacă te plimbi pe rue Rivoli, însă, ai avantajul nesperat al unor coloane care formează o umbră protectoare în zilele călduroase, în timp ce noaptea servesc de toalete publice, dacă e să te încrezi în simțurile olfactive.

Lumea, însă, iubește Parisul pentru că este orașul modern prin excelență. Istoria și-o devorează și tinde să o oculteze, atunci când nu trece cu buldozerul peste ea. Și unde nu e istorie, nu e nici identitate. Simbolul orașului este o schelă metalică gigantică, și nu vreo catedrală gotică desfigurată oricum de inovații tehnologice. Dar Parisul nu ține cont nici măcar de istoria recentă. La fântana St. Michel, unde în timpul revoltelor din ‘68 studenții au declarat zona stat independent, nu găsești picior de zurbagiu. Locul protestatarilor a fost luat de comercianți ambulanți și saltimbanci.

Oricum, e inutil a căuta revoluționarii pe străzi. În prezent, ei ocupă catedre universitare, poziții

politice și funcții publice importante. Arunci un ochi, de pildă, în vitrina unei librării specializate în cărți de filozofie, chiar în fața Sorbonei, și observi că trei nume domină categoric rafturile: Foucault, Derrida și Merleau-Ponty. Nu-ți trebuie indicii suplimentare pentru a înțelege decăderea Franței.

De la Sorbona, mai faci puțini pași pe bulevard și observi Café de Flore, o braserie frecventată pe vremuri, printe alții, și de Cioran. Nu pricepi de unde i se trage farmecul. E pe colțul unui bulevard zgmtos, iar mesele de la terasă sunt la o distanță mică de mașini. Probabil că e greu să faci acolo conversație serioasă, dar pentru poze pare a fi un loc excelent.

Un alt loc favorit al lui Cioran erau grădinile Luxemburg. Aici, pomii sunt ordonați geometric, aleile rectangular, iar întregul peisaj are o structură matematică. Ceea ce înseamnă că nu poate fi separat de o anumită artificialitate, caracteristică, de altfel, parcurilor franțuzești. Te poți întreba naiv ce i-a plăcut unui spirit anarhic-nihilist în toată desfășurarea aceasta de precizie nenaturală, dar ar însemna să ignori că orice Rousseau are nevoie de un Calvin.

Geometria grădinilor te copleșește. Vrei să ieși din străzile largi și să te odihnești într-un parc, dar dai peste modele matematice. Admiri dexteritatea arhitecților și poate fi chiar frumos, dar per total e mai degrabă obositor și deloc pitoresc.

Senzația se păstrează și la Luvru, un muzeu cu dimensiuni copleșitoare. Îmi vine în minte citatul lui Burke despre condițiile frumosului: "În primul rând, să fie comparativ mic. Secundar, să fie neted. În al treilea rând, să aibă o varietate a părților; dar în al patrulea rând, părțile nu trebuie să fie unghiulare, ci topite ca și cum ar fi una într-alta. În al cincilea rând, să aibă o constituție delicată, fără vreo aparență remarcabilă de putere. În al șaselea rând, să aibă culorile clare și luminoase, dar nu foarte puternice și bătătoare la ochi".

Palatul în mod clar nu e mic, iar impresia de putere și megalomanie nu te face să te simți prea confortabil. Asta doar dacă nu ești un vreun tânăr dezinhibat, care joacă fotbal pe peluză sau se tăvălește pe iarbă alături de iubită. Romantismul de duzină e bine merci la Paris.

Pe o notă politică, Luvrul te lămurește și de ce Revoluția a reușit atât de lesne în Franța. Centralismul se găsește aici în toată splendoarea sa. Aproape toate clădirile Vechiului Regim respiră aerul triumfalist al Puterii, chiar dacă nu a mai rămas nimic din monarhia franceză. În

afara palatelor, bineînțeles, care servesc de minune și noului regim, deși sunt cam elitiste pentru gusturile democratice.

Dacă părăsești centrul și te îndrepti spre cartierele mai accesibile, părăsești și Europa, pentru a ajunge rapid în colonii. Spectacolul e deprimant, deoarece vezi oameni suspendați între culturi, în mod natural incapabili să deprindă rapid manierele unei civilizații oricum în declin.

În fine, Parisul a reușit să-și păstreze pe ici pe colo tradiția culinară și e plăcut să vezi cum oamenii se îndreaptă spre casele lor cu baghetele cumpărate de la "boulangerie". Respectul pe care îl acordă pâinii (făcută doar din făină, apă, drojdie și sare!) are ceva înduioșător de arhaic, într-o lume în care singura tradiție este aceea a contestării radicale. Nici cofetăriile și patiseriile nu o duc rău, iar grija pe care o dau detaliilor ar fi, cumva, demnă și de alte lucruri.

Dacă te întrebi cum va arăta Parisul în viitor, aeroportul Charles de Gaulle îți poate oferi o idee. Un tub imens de metal, cu fante de lumină ici-colo, în care angajații au fost înlocuiți de roboți, cu locuri publice de dormit, console pentru jocuri și multă singurătate în mulțime.